

coanegra

Núm. 79 - Gener 91 - Preu: 100 Ptes.

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTS

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

Telèfon 46 52 11

PALMA DE MALLORCA

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

AL SEU SERVEI

Paborde Jaume, 13

qualitat balear s.l.

José L. Ferrer

FRANJA ROJA SA

Cañellas

DESTILERS SANTA MARIA

DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA
I ELS VINS DE BINISALEM

Rei Sanxo, 3

Tels. 14 00 17 - 62 01 66

VIVERS SANTA MARIA

SAT 9117

Carretera de Bunyola, Km. 1

Telèfon 14 00 41

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal.lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

Instal.lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal.lacions BOMBES
SUMERGIDES

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.¹ - 1.^a

Telèfon 24 68.74

Palma de Mallorca

Carrer Casasnovas, 21

Telèfon 62 06 02

Santa Maria del Camf

PUBLICACIÓ MENSUAL
DE L'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ

DEPÒSIT LEGAL
P.M. 381-1981

EDITA

Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ

Bernat Calafat Vich
Pere Josep Calafat Vich
Magdalena Canyelles Ferrer
Ramon Canyelles Canyelles
Rafel Pizà Ordinas
Joan Serra Mercadal
Mateu Vich Coll

COL·LABOREN

Antoni Oliver
Andreu Bestard

PORTADA

Fotografia de Rafel Pizà

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I PUBLICITAT

Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A

Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expressen l'opinió dels
seus autors.

LA SITUACIÓ DE LA VELLESA

Durant aquest any passat s'han descobert tres casos d'abandonament i molt precàriament, alhora que un cas més -per tots coneguts- de maltractament d'un major a la seva esposa. Quatre fets que són el símptoma d'una situació de la vida quotidiana d'un sector dels vells de Santa Maria del Camí. Es clar que no és la situació de tots els vells del poble, però pentura si d'un sector desconegut.

Aquestes situacions s'han resolt gràcies a la combinació de l'actuació dels veïnats, persones desinteressades i de l'Ajuntament. Però no cal sols actuar quan hi ha problemes o desgràcies, cal prevenir aquestes situacions.

L'actuació dels veïnats davant aquests fets, ha estat solidària i ràpida. Hem d'entendre un dels valors màxims del poble «Cadascú a ca seva», però alhora entre tots hem d'intentar -des del nostre redol- col·laborar en que no s'arribi a situacions tan dramàtiques com les darreres.

Homes i dones com els afectats n'hi pot haver d'altres al poble, gent que no té descendència directa i el màxim que té son nebots o renebots -o familiars més llunyans- que gairebé no tenen vincles ni relació. Són persones en situació d'aïllament i desenparament, i algú n'hauria de tenir la tutela legal.

L'atenció a la tercera edat no passa sols per homenatges anuals, excursions i festes. La part important és el dia a dia dels vells que estan en condicions pitjors -o no gaire fàcils- i que són els que menys surten al carrer. Aquí hi ha el bessó de la qüestió, s'ha de proposar una atenció continuada i humana. Centrada en la vida quotidiana dels majors. Però, per això, cal conèixer quina és la situació socioeconòmica, personal i diària dels majors del poble. Si es coneix es podrà actuar i prevenir.

«Coanegra», quan es parlava de la Residència de Cas Metge Rei -fa uns dos anys- ja apuntà la necessitat de fer un estudi seriós de la situació dels vells i de l'actitut-tendència a voler anar a la Residència. Res s'ha fet. No cal discutir la Residència, les obres -per sort i voluntat- estan en camí. El que cal és analitzar que és el que necessita la vellesa d'aquest poble, no el que creguin polítics o tècnics que necessita, sino el que diu i sent la vellesa. A partir d'aquesta anàlisi amb els vells, es podrà actuar en conseqüència. Un estudi que està esperant massa, i que és del tot imprescindible realitzar.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Degut a les festes de Nadal i de Cap d'Any, «Coanegra» ha hagut de sortir amb uns quants dies de retard sobre la seva data habitual de retrobada mensual amb els lectors. Moltes gràcies i Molts d'Anys.

NADAL

SIBIL.LA, LLET D'AMETLA I PELAT

Les Festes de Nadal són unes de les més tradicionals mallorquines -tret de la importació i assimilació popular de la Nit de Cap d'any-, i alhora han canviat ferm des de fa una quarantena d'anys. El progrés econòmic i social, l'obertura

La Sibil·la fou cantada per la nina Caterina Maria Salom Martí

cap a altres costums ha fet que es capgiràs Nadal, i ara per ara és un festival de consum. Es compra a balquena ja sia pel sopar de Nadal -entre costum important-, pel dinar de Nadal i de la mitjana festa, pels regals, i altres atuells. Una compra que satisfà d'un no sabem què a la majoria de persones. Un sentit de consum que no tenia abans el Nadal. Però no recordem som l'ahir, els canvis sense saber ben bé si són necessaris o no, el que és cert és que els costums van evolucionant i adaptant a les noves circumstàncies de vida.

Nadal és sobretot una festa de retrobada familiar, els sopars o dinars amb les taules ben parades, amb els succulents menjars, amb els torrons, la llet d'ametla. Tots els membres de cada família d'alguna manera es retroben. I alhora és una festa de divertiment pel jovent, cada grup de joves s'organitza o bé un soparet o festa amb música -del moment, és clar- a part o banda, i sol finalitzar als bars musicals del poble, on de cada any hi ha més trui i divertiment. Trui que sol acabar ben de matinada.

Un costum molt important és la missa de Matines, que es

L'àngel fou interpretat per la nina Núria Sanz Alomar

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

Can Carol

celebra gairebé a la mitjanit, amb una església ben plena. Una celebració esglésiàstica que bé podria tenir uns orígens de costums paganes.

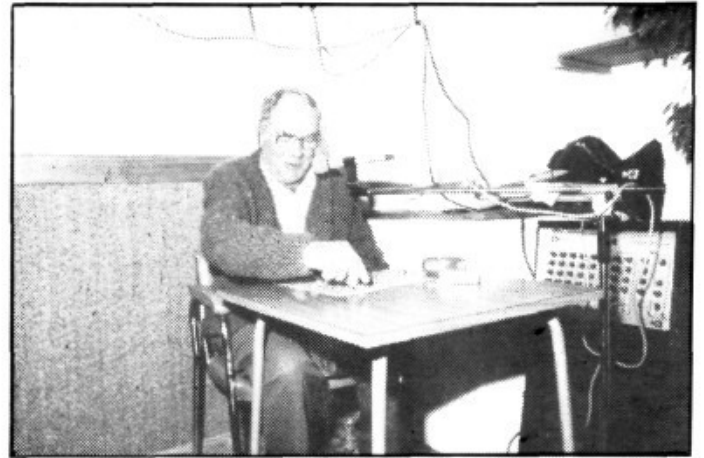
La Sibil·la d'enguany ha estat la nina Catarina Maria Salom Martí i l'àngel la nina Núria Sanz Alomar, les seves veus fines arriben als assistents. La de l'àngel anuncia el naixement, i la de la Sibil·la anuncia l'esdevenidor, com una profecia cruel i dramàtica del futur. El cant de la Sibil·la ens remonta a temps antics, on era molt important l'adivinació del futur, sembla que la Sibil·la recull aquesta tradició. Les dues nines Caterina i Núria oferiren una bona lliçó de bon cant i millor interpretació. Posteriorment i organitzat per la Parròquia -amb la col·laboració de veïnats- s'oferí una xocolatada amb ensaïmades a Can Sanxo...

La xocolatada, ah!, ens porta al món dels dolços nadalencs, els que són llèpols s'ho passen bé aquestes Festes. Xocolata en sol fer tothom, remullada amb ensaïmada d'algun forn de la Vila o de fora poble. I d'aquest dolç anam a parlar al dolç santamari per excel·lència: la Llet d'Ametla.

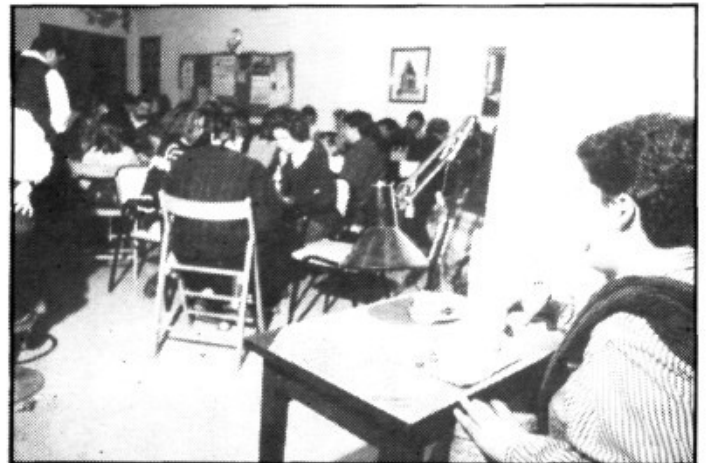
Com cada any a tres llocs s'ha molturat llet d'ametla, a Can Vinagre, a Sa Taulera de la Vileta i a Can Cameta -a fora vila, encara que amb motor i no amb bístia-. Tres llocs que ajuden a mantenir viva una tradició que prové dels frares mínims. Cada família té la seva recepta particular per la cocció, no es exagerar afirmar que a cada casa té un sabor i un aroma totalment personal i únic. La llet d'ametla és bona freda, que és ben espedida; i calenta amb algun quemullar, sobretot amb coca bamba nadalenca.

L'altre element que configura el Nadal és el joc de Pelat als bars que l'ofereixen, que com cada any són Can Beia, Can Menut, Can Carol i Es Comerç. La línia es pagava a partir de vint i cinc pessetes, i alguna jugada a cartro plé a 50/100 pts. Els cafès de gom a gom, el blat de les índies sobre les taules, el cantador que diu «remèn», la cantada dels números, i l'afortunat que diu «Alto», i retornada a començar. Cada cafè té el seu estil de jugar, i cada cantador li confereix unes notes pròpies a un fet tan senzill com és treure les bolles.

Però de cada cop és canten més els números i no els seus mals noms, i aquesta tradició, per priginal, per graciosa, l'hauríem de mantenir.

Ca'n Menut

Ca'n Beia

Es Comerç

Costum que compartim amb Pòrtol, Bunyola, Campanet, Sant Joan, Alaró, etc. Costum que ajuda a fer un ambient diferent, i romp les monotonies quotidianes. Ben mirat, i al cap i a la fi, és un joc senzill d'entreteniment en uns dies en què la majoria de gent té temps i alguns vacances.

Nadal, els dinars, les retrobades, el trui nocturn dels joves, la Sibil·la, la llet d'ametla i el pelat. Tots ells, elements que aporten una pinzellada a fer d'aquestes dates nadalencs unes dates diferents.

B.C.

EL 91 VA COMENÇAR A LA PLAÇA

Per primera vegada els santamariers hem pogut celebrar l'arribada d'un any nou a la plaça, en una celebració pública, oberta i col·lectiva, tal com és costum a molts d'altres pobles des de fa temps. I encara que fos la primera vegada i no tenguéssim costum, molta de gent no s'ho va voler perdre. A partir de les onze i mitja, tots ben sopats i alegres, va començar a comparèixer gent per la plaça de la Vila. Hi havia persones de totes les edats, des de nins a vells, passant per joves i adults.

Els darrers minuts del 90 varen transcórrer al compàs de la música d'un conjunt musical de joves de Ciutat que va començar a aquells

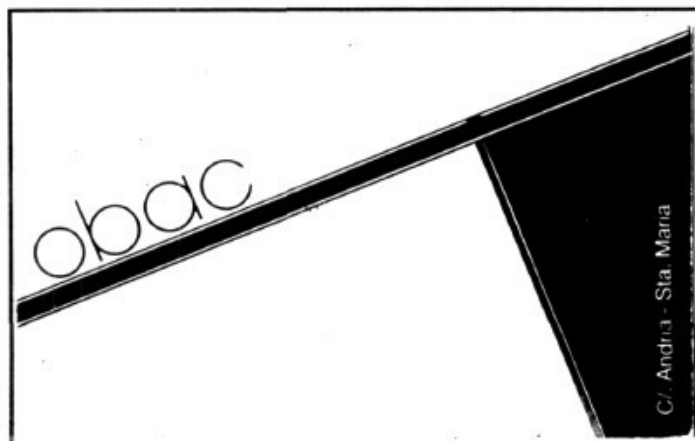
que encara arribaven un poc refredats (tot i que la temperatura no era gens freda per

l'època). El canvi d'any va ser rebut a la Vila amb molta d'alegria i una mica de con-

fusió. L'Ajuntament va repartir bosses de raïm als assistents abans de les campanades, i ampolles de cava una vegada entrat el 91. L'assistència de gent va superar les previsions, i per això no tothom hi va ser a temps al repartiment dels grans de raïm. I això que n'hi va haver que l'havien duit de ca seva.

La mica de confusió va arribar a les dotze en punt. Com que la bulla era grossa, des de la plaça no se varen poder sentir bé les campanades que anunciaven el canvi d'any i de dècada, malgrat el campanar estigui ben aprop de la plaça. Però no va ésser cap gran problema, perquè el

«1990» fet amb bombilles a la façana de l'Ajuntament, es va transformar en un «1991» a la vegada que començaven a amollar coets; i la gent es va menjar els raïms al ritme dels trons dels coets.

Superat feliçment l'esdeveniment, l'any nou s'estrenà ben alegre, al ritme de la música del conjunt local Norton, amb tota l'eufòria d'aquesta casta de eleboracions.

Tothom qui va voler va ballar a les totes durant una bona estona. Més tard, poc a poc la festa es va anar diluïnt, i el jovent s'en va començar a anar cap als Hostals, a seguir la gresca als bars que, si bé a les dotze no varen tenir tant de públic com altres anys, poc temps després estaven ben plens de jovenalla.

M. V.

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

**CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES
DISSABTES HORABAIXA OBERT**

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

EL ROCK AND ROLL NO MORIRÀ MAI

(CARTA OBERTA D'UN MIG-CARROSSA DE TRENTA A UNA NINA DE QUINZE)

Benvolguda amiga:

Abans de res vull presentar-me: tenc devers trenta anys i podríem dir que sóc darrera fornada influenciada encara pels «Beatles», el «make love, no war» i el Maig del 68, tot i que encara era un nin quan es produïren aquests fenòmens. Suposo que això no et deu dir gaire cosa, però per entendre'ns t'explicaré que quan jo tenia la teva edat els meus amics i jo volíem canviar el món (alguns, encara ara ho provam) i no entràvem als bars que tenien posada la música tan fort que no deixàs tenir una conversa normal: és a dir, exactament el contrari del que feis tu i els teus amics. Però això no ens ha de separar. I tampoc ens ha de separar el fet de que jo no sigue prou vell per ser ton pare ni prou jove per ser el teu germà i, per tant, no hi haguí entre noltros un diàleg (o discussió) generacional. Per això t'escric, per compensar que rares vegades ens comunicam, desgraciadament.

L'altra dia vàrem coincidir a una festa la teva pandilla de jovenets que sospirau per arribar als vint anys per poder ser «independents» i la meva banda de mig-carrosses que ja ens fa agrura veure que rondam o passam dels trenta. Em referesc a la festa de cap d'any a la Plaça de la Vila, on actuaven els «Norton». A la festa hi coincidírem, però hi anàvem per motius diferents: vosaltres per escoltar admirativament el grup de rock and roll del poble, nosaltres a fer bauxa amb el pretext de l'any nou. Quan entraren els «Norton» vos vàreu arrambar a l'escenari per no perdre detall de l'actuació, mentre que noltros quedàvem en segona fila. Els «Norton» començaren a tocar la seva música: aquest rock and roll que no és la vostra música ni la nostra perquè és de fa quaranta anys i ni uns ni altres havíem nascut, però que es veu que encara ens serveix a tots.

Aleshores s'esdevení la sorpresa: per un moment el vostre centre d'atenció no veren ser els músics de l'escenari sinó noltros, el grup de mig-carrosses, quan vàreu descobrir que ben a la valenta ens havíem posat a ballar el Rock and Roll!.

Oh! i quina cara que posares, amiga meva! Com si hagués baixat un extraterrestre! Ara ho entenc: no havies vist ballar mai el rock and roll «al natural».

Et dec una explicació: entre una balada d'en Lluís Llach i una cançó de na Maria del Mar els de la meva generació sempre hem tengut temps per a ballar un rock and roll, mal ballat, ja ho sé, però això és igual. M'alegra que tal cosa encara et cridi l'atenció, potser vol dir que ens podríem entendre.

Per a la festa de l'any que ve m'agradaria que poguéssim ballar plegats un rock and roll, aquest vell rock and roll que, per sort «no morirà mai».

Un mig-carrossa de trenta

IL·LUMINACIO DEL CAMPANAR

Dia 23 de desembre, després de la missa de les vuit del vespre va tenir lloc l'inauguració i estrena del campanar de l'església de la Parròquia. Amb aquesta il·luminació, tal com hem pogut comprovar, el perfil nocturn del poble s'ha vist sensiblement canviat, i ara es pot veure des de tots els punts de vista la silueta magestuosa d'aquesta joia de la nostra arquitectura.

A diferència d'altres pobles, la il·luminació del campanar de Santa Maria del Camí ha defugit els colors groguencs-taronja habituals, i s'ha decantat per tonalistats més clares i discretes, diríem que lleugerament blavosa, que dona molt bon resultat tant amb el color de la pedra com amb el de les rajoles. Únicament és carabassenca la il·luminació de l'interior, i ofereix un contrast que almanco els primers dies resultava una mica xocant per a alguns observadors.

El campanar de la Parròquia va ser construït entre 1751 i 1753, segons hem pogut llegir a «La Vila de Santa Maria del Camí» de Mn. Josep Capó.

El principal mestre d'obres de la construcció de la Parròquia en l'època en que es va edificar el campanar era Miquel Garcies, gendre de Lluç Mesquida i Rosselló, de la coneguda família de bons mestres d'obres d'aquella època.

DEMOGRAFIA

NAIXEMENTS

Maria Magdalena Mir Dolç (07-12-90)
Catalina Ferragut Bosch (18-12-90)
Maria del Camí Ferrer Gelabert (19-12-90)

MATRIMONIS

Maties Martorell Buades i Eulalia Rosselló Abrines
(01-12-90)

DEFUNCIONS

Margalida Roig Mates (24-06-1907/18-12-1990)
Magdalena Vich Pastor (26-09-1910/21-12-1990)
Llorenç Canyelles Ferrer (29-01-1905/25-12-1990)
Nicolau Bennassar Mulet (25-12-1898/28-12-1990)

S'ARC

F O T O G R A F I A

Miquel Rosselló Amengual
Pl. Hostals, 22 - Tel. 14 01 05

COL·LEGI PÚBLIC ELECCIONS AL CONSELL ESCOLAR

A principis del passat mes de desembre varen tenir lloc les eleccions al Consell Escolar del Col·legi Públic. Membres del nou Consell han fet arribar a Coanegra els resultats de les eleccions, que vos oferim a continuació, anomenant només els candidats que resultaren elegits.

Representants de pares d'alumnes:

- Electors: 156. Anaren a votar: 56 (35'9%)
- Miquel Pizà Ferrer 32: vots
 - Joan Horrach Colom 27: vots
 - Petra Mercadal Gelabert: 18 vots
 - Caterina Boyeras Salom: 15 vots
 - Caterina Martorell Ruiz: 5 vots

Representants de professors:

- Electors: 11. Anaren a votar: 10 (90'9%)
- Immaculada Pol Ferragut: 8 vots
 - Mª Magdalena Mesquida Mas: 6 vots
 - Mercè Mulet Bofill: 6 vots
 - Isabel Mesquida Jaume: 4 vots

Representants d'alumnes:

- Electors: 49. Anaren a votar: 47 (95'9%)
- Laura Soler Potrero: 34 vots
 - Francesca Canyelles Martínez: 17 vots

Només destacar l'altíssima participació registrada entre els alumnes, que han donat exemple d'interès per les coses del seu propi centre, i que de «passotes» no en tenen ni un pel. I just al revés, conve constatar que els que més poc han estat interessats per les eleccions del Col·legi són aquells que més enfora hi estan, fins al punt que les eleccions per als representants dels pares no es varen poder celebrar el dia que estaven previstes perquè no comparexeren els membres de la mesa electoral. També hem d'afegir que, a cap dels tres estaments, hi va haver ni un sol vot en blanc ni nul.

M.V.

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V^a
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

FOTO COMENTADA

Aquesta fotografia, és una estampa desgraciadament massa habitual a la plaça nova. Està feta en dijous, vull dir que no és la ressaca de la darrera plaça, són molts els que col·laboren en l'obra, emperò l'Ajuntament hauria de prendre cartes i fer que aquesta estampa no fos tan habitual.

Sa Perxa

tota casta d' embotits
formatges i patés
pollastres a l' ast
vins i caves

Tel. 62 11 17

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

III CAMPIONAT D'ESCAMBRÍ DEL CAFÈ CAN MENUT

Els darrers mesos, ha tingut lloc el tercer campionat d'escambrí de can Menut. Vint-i-sis parelles, s'han anat disputant el torneig organitzat en forma de lliga, per la qual cosa tots, han hagut de jugar contra tots allargant molt, el torneig.

Les darreres partides i l'entrega de trofeus tingué lloc al mateix cafè, divendres dia vint-i-un no faltà el vi, la coca ni

les tonades dels xeremiers santamariers, que animaren la vetlada i feren ballar a alguns dels participants.

Els guanyadors foren, en primer lloc la parella formada pels germans Antoni i Bartomeu Bennassar, en segon, la formada per Maria Santandreu i en Miquel Ramis i en tercer lloc na Joaquina Ortega i José Maria Cañada. Els guanyadors re-

fusteria _____

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

CONSTRUCCIONS

MATEU GARCIA LLINAS

Cuartel, 1º, nº. 12 (Camí de Coanegra)
Telèfon: 62 08 83

beren de mans dels cafeters, Jaume i Magdalena una placa commemorativa del campionat, també s'obsequià amb un regal a la parella més graciosa i més vella formada per Joan Mates i en Joan Mestres. El ball i la música tancaren el campionat, sols queda dir que ja està en marxa el campionat de truc, dins el marc del campionat de Mallorca i un possible campionat de parxexi.

En aquestes fotografies podem veure als guanyadors. A la dreta damunt els primers classificats: Antoni i Tomeu Bennassar. A la dreta abaix; els segons: Maria Santandreu i Miquel Ramis. Devall aquestes retxes els tercers: Joaquina Ortega i José Maria Cañada i abaix de tot els mes simpàtics: Joan Mates i Joan Mestres.

Benet Darder i Sansó

Instal.lador electricista autoritzat per la Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear amb el núm. 1.145

Instal.lacions elèctriques

Reparacions

Canvis de tensió a 220 V.

Antenes T.V. i parabòliques

Plaça d'Espanya, 9 - Tel. 62 09 12
SANTA MARIA DEL CAMÍ

JARDI - PUB - GRILL

ES VAIXELL

NOVA DIRECCIÓ A CÀRREC DE
JAUME I TONI

Crt. Palma - Santa Maria - Km. 13,5 - Tel. 62 08 11
APARCAMENT PROPI

EN POQUES PARAULES

CLOENDA CURS DE CUINA

Els quatre grups del Curs de Cuina celebraren per finalitzar el curs un sopar que el mateix dia s'havia fet com a última classe del curs. El cuiner Rafel Fiol deleità als assistents als sopars, un pel torn del dijous, un ple torn del divendres, i l'últim pels dos torns del dissabte. Així que els dies 20, 21 i 22 de desembre l'escola graduada es convertí en un petit restaurant. Al professor sembla que li agradà ferm que els alumnes no sols tastin els menjars, sino que sopin bé, per la qual cosa ja s'havia organitzat anteriorment un sopar de bouffet a un hotel. Possiblement aquest curs es perllongui uns mesos a partir del febrer, també sembla que es farien alguns grups: uns de gent jove -que vol aprendre a cuinar- i d'altres de gent major que ja sap cuinar i els hi agrada fer la xerradeta-. El curs de cuina, una idea encertada si miram l'èxit de participació, unes 130 persones.

IL.LUMINACIÓ DEL CEMENTIRI MUNICIPAL

Ja fa uns dies que està acabada la il.luminació del Cementiri Municipal. Les obres d'infraestructura han consistit en una millora i adcentament de la il.luminació del Cementeri Vell, i en la dotació de faroles -ja que no n'hi havia- al Cementeri Nou. De tota manera, caldria controlar les hores d'obertura dels llums -algunes matinades encara esta encesos- i possiblement tampoc sia necessari que estiguin oberts cada dia. Ja ho deim a d'altre article a Coanegra, no s'està per gastar massa energia elèctrica. Ara bé, també és necessària la il.luminació del Cementiri Municipal. S'haurà de cercar un difícil equilibri entre estalvi i despesa.

IL.LUMINACIÓ VIARIA A FORA VILA

Durant aquest mes de desembre s'ha procedit a la inauguració oficial de la il.luminació viària dels carrers als voltants de Can Franco i de les Set Ximenees. Zona que segons els veïnats estava bastant fosca i que precisava d'una solució. L'acte inaugural es feu davant la Botiga de Can Franco, hi assistí el Batle Mateu Morro i diversos regidors de l'actual majoria municipal i veïnats de fora vila. Unes paraules i un petit refrigeri. Una solució que pels veïnats ha estat encertada.

NOU RESTAURANT

Hem recollit el rumor de que possiblement comptarem amb un nou restaurant al poble, i situat a un primer pis. Aquest negoci estarà ubicat al primer pis de l'antic magatzem dels taulons, sobre J.G. Oliver. Un nou lloc pels amants de posar peus davall taula.

CAIXER AUTOMÀTIC DE SA NOSTRA

A l'atre «Coanegra», per error, aquesta notícia ens havia quedat al tinter. La Caixa de Balears «Sa Nostra» inaugura -ja deu fer uns dos mesos- un caixer automàtic a la carretera, al costat de l'entrada de l'oficina d'aquesta entitat financer a Santa Maria del Camí.

Mare Nostrum

SEGUROS

ANTONI OLIVER
AGENT

C/. Jaume Ferrer, 5

Tel. 14 00 35

SANTA MARIA

MIQUEL SANTANDREU

*Vespinos - Mobylettes
*Moto-serra ECHO
*Moto-cultor PIVA
*Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

DINAR DE PREMSA FORANA

El passat 27 de desembre l'Associació de Premsa Forana va ser convidada a un dinar ofert pel PSIB-PSOE, que va tenir lloc a Montuiri, i al qual va assistir una representació de la nostra revista. Després del dinar i de l'intercanvi d'impressions entre els membres de la Premsa Forana i del PSIB, el secretari general d'aquest partit, Joan March, va fer un breu parlament en el que va destacar la importància del paper que juguen les revistes locals; i després, ja entrats en matèria política, va manifestar la seva impressió del bon moment polític de cara a la formació de governs locals de centre-esquerra després de les pròximes eleccions de maig. També March, «off the record», es va interessar per la situació política santamariera.

Es digne de remarcar el trist i lleig paper que va fer l'actual directiva de l'Associació de Premsa Forana, que no va assistir al dinar, amb l'honrosa excepció de la tesorera, de la revista «Flor de Card», de Sant Llorenç.

MOSTRA DE BOLETS

El passat dia 30 de novembre, tingué lloc a la sala de sessions una interessant projecció de diapositives, sobre els bolets.

Els Micòlects encarregats de l'acte explicaren les diferents espècies existents a les Balears.

L'endemà dematí juntament, amb un grup de Santamariers (sobretot de l'escola pública), partiren a la garriga, a arreplegar tota casta de bolets bons i dolents, amb els qual muntaren l'exposició clasificant per espècies, indicant el seu món i si eren bons, tòxics o poc valuosos.

L'exposició, sobretot per als aficionats fou molt interessant, poguent diferenciar els bons dels dolents.

REPARTIDA DE PAPERS

L'empaperador anònim que un temps tenia costum d'omplir els carrers del poble amb papers de tota casta (normalment difamatoris, o a vegades només desfavorables a l'actual equip de govern municipal), va tornar a l'atac la nit del passat 15 de desembre. La novetat és que aquesta vegada els pasquins, fotocòpies d'un comentari de premsa, eren favorables al batle actual. Va ser una mà anònima diferent de les altres? O va ser la mateixa i ho va fer per despitat el personal? Nosaltres no ho hem pogut esbrinar.

CARRETERA DE SENCELLES

A la rifa de reformes a les carreteres darrerament els santamariers hem tengut una mica de sort. Si el mes passat dèiem que s'havia asfaltat la carretera de Bunyola, aquest mes vos hem de donar la notícia que s'ha reformat la intersecció de les carreteres de Sencelles i Santa Eugènia. A partir d'ara els que venen de Santa Eugènia cap a Santa Maria tendran molta millor visibilitat, ja que s'ha tomat la paret vella des Mirabò i se n'ha feta una de nova més enrera, i així de pas han eixamplat un poc la carretera en aquell tram. D'aquesta manera, entrar dins la carretera ja no resulta tan perillós.

MATEU MORRO REELEGIT SECRETARI GENERAL DEL P.S.M.

En el transcurs del IX Congrés del Partit Socialista de Mallorca -Nacionalistes de Mallorca (P.S.M.-N.M.) celebrat el propassat mes de Desembre a l'Auditori el batle de Santa Maria del Camí Mateu Morro i Marcé va ser reelegit Secretari General, que és el càrrec de màxima responsabilitat dins la Comissió Executiva del partit. De fet, aquesta és la tercera vegada consecutiva que en Mateu és proclamat Secretari General, ja que exerceix com a tal des de fa cinc anys. Ell havia manifestat certes reticències sobre la conveniència de continuar ara que les tasques de la ballia absorbeixen gran part de la seva activitat política, però finalment els seus correligionaris de partit l'impulsaren a presentar la seva candidatura a la Secretaria General, que va ser la 'única, essent elegit per una

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

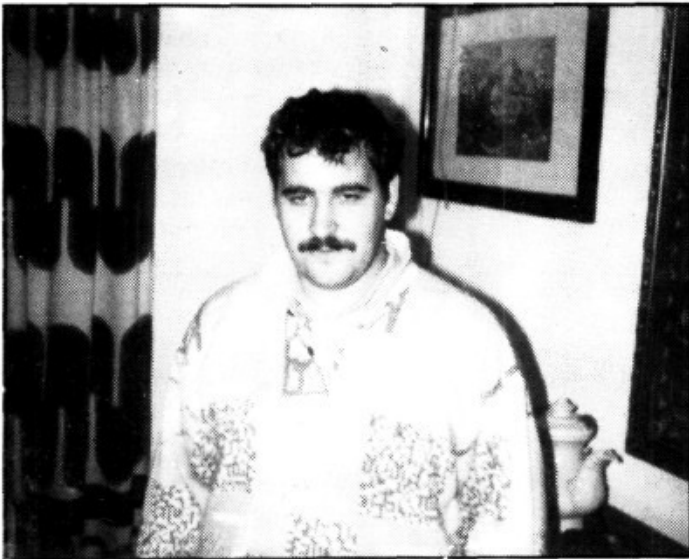
Plaça dets Hostals, 13 i 15
Tel. 62 00 48
SANTA MARIA DEL CAMI

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

majoria aplastant.

En el seu discurs de proclamació durant la cloenda del Congrés en Mateu Morro va tenir una emocionada referència als militans del partit que duen a terme una tasca fosca d'organització interna que no sempre és prou valorada i va recordar que el P.S.M. és un partit que s'aguanta sobre tres pilars fonamentals: el nacionalisme que pretén recobrar la capacitat dels mallorquins de decidir per ells mateixos i la seva identitat cultural, l'ecologisme que pretén conservar amb dignitat el territori per a les futures generacions i el socialisme democràtic que pretén la defensa dels interessos de les classes populars que són els treballadors i els petits i mitjans empresaris. Després de ser llargament aplaudit, els assistents finalitzaren l'acte amb el cant de «La Balenguera».

SEBASTIÀ CAPÓ GUANYA 30 MILIONS

En Sebastià Capó Munar, de Son Sureda, ha estat agraciat amb un premi de trenta milions de pessetes, a pagar en mensualitats de cent mil pessetes, durant vint-i-cinc anys. El premi l'ha otorgat una entitat bancària, es tracta d'una promoció de llibretes d'estalvi.

En Sebastià actualment fa de xofer, i aquest premi li resulta un sou més, volia canviar el cotxe i ara ho tindrà més bo de fer.

Res canviarà a la seva vida emperò està ben content de la sort que ha duit.

BALEART 90

Diversos artesans santamariers participaren a la Balear, Fira d'Artesania i Antiquitats de Balears, que va estar oberta de l'1 al 9 de desembre. Ceràmica Can Bernat, el ceramista Ramon Canyelles, Ceràmica Serra (Can Cadufa) i Teixits Bujosa, eren la representació santamariera de l'stand de la Mancomunitat del Raiguer -que agrupa als Ajuntaments de Consell, Binissalem, Alaró, Lloseta i Campanet-, al qual sols hi havia exposició i no venda. Cada Ajuntament contribueix a la despesa de tot l'stand. També l'Ajuntament de Santa Maria organitzà un segon stand al qual es podien vendre articles, l'oferí a tots els artesans, i sols hi participà Can Bernat.

DETENCIÓ D'UN LLADRE

Dies passats una dotació de la Guardia Civil del Pont d'Inca, de qui depèn la nostra seguretat ciutadana d'ençà que fou desallotjat el quarter del carrer Nou, va procedir a la detenció d'un tal Jaime R.P. que després es confesà culpable de la comissió de quatre robatoris recentment registrats a la nostra vila. Per desgràcia, ens han arribat notícies de que no s'ha pogut recuperar res d'allò que s'havia sostret perquè l'individu en qüestió va procedir a la venda immediata del seu botí.

NOU JARDÍ A SA VILETA

Fa pocs dies que l'Ajuntament ha sembrat una olivera a Sa Vileta. Aquesta olivera procedeix del jardí de Cas Metge Rei, d'on es va haver d'arrabassar quan començaren les obres de la residència. Per aprofitar l'arbre, que és bastant gros, es va plantar ràpidament a Sa Vileta, estant previst fer un petit jardí al seu voltant. Tot aquest tragí s'ha vist de forma diferent pels veïnats. A molts els hi agrada la idea, emperò també n'hi ha de fallons, pel fet de que el jardí els hi llevarà espai per fer el tradicional fogueró de Sant Antoni. En el que coincideixen quasi tots és en la manca d'informació per part de l'Ajuntament.

TERCERA EDAT I RUYCAL

La empresa santamariera Ruycal, situada devora Sa Voltadora, ha organitzat una excursió gratuïta per als socis de l'Associació de la Tercera Edat. L'empresari Sebastià Rubí, promotor de la iniciativa, portarà als socis a la seva fàbrica, on se'ls oferirà un petit berenar. Seguirà l'excursió visitant Valldeossa i acabarà a un restaurant de Llorito. Es poden retirar els tiquets al local de l'Associació. L'excursió serà el proper 26 de gener.

ANTONI-LLUC FERRER PUBLICA LA SEVA NOVEL·LA «PERFUM ROMANIAL»

Tal i com anunciàvem telegràficament a la passada edició de «Coanegra» l'escriptor d'origen santamarièr Antoni-Lluc Ferrer va guanyar el premi de narrativa Andròmina dins la dinovena edició dels premis Octubre que es van atorgar a València. Abans de res volem demanar disculpes per l'error que registrarem en donar el títol de la novel·la guanyadora, que es diu «Perfum Romanial».

Antoni-Lluc ja havia presentat aquesta obra al Premi Ramón Llull, quedant finalista. No sabem quin destí donarà el nostre escriptor, suscriptor i col·laborador de sempre a la nostra revista, al milió de pessetes en què consisteix el premi, però ben segur que l'alegria de guanyar un certamen tan prestigiós encara val molt més. Tanmateix, no és la primera vegada que el narrador i assagista santamarièr, catedràtic de llengua catalana a la universitat francesa d'Aix-en-Provence, es veu premiat: hem de recordar que fa anys ja guanyà el premi Prudenci Bertrana amb la seva obra «Dies d'ira a l'illa».

D'aquesta manera la tasca literària d'Antoni-Lluc, qui per cert té el costum de situar fragments de la seva obra a la nostra vila, queda plenament consolidada. Ara mateix no tenim constància de si en aquest moment «Perfum Romanial» ja ha sortit a la llum de les llibreries, però confiam poder tenir aviat el plaer de la seva lectura, tot i més que hem sabut que algunes escenes del llibre transcorren al mercat dels Diumenges de Santa Maria del Camí.

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

JOSEP CAPÓ, GUARDONAT ALS PREMIS 31 DE DESEMBRE

La Junta Directiva de l'Obra Cultural Balear va atorgar una de les distincions corresponents a la 4ª edició dels premis 31 de desembre a l'historiador santamarièr Josep Capó i Joan. Aquests premis els atorga des de 1987 l'Obra Cultural a aquelles persones o entitats destacades en els diferents camps de la societat balear per la seva labor de defensa i recuperació de la nostra llengua, cultura i senyes d'identitat. Aquesta és la primera vegada que un santamarièr resulta guardonat en aquests premis.

Mossèn Josep Capó veu així reconegut públicament el seu esforç de molts d'anys de defensa constant i infatigable de la nostra llengua i identitat nacional. Va ser soci fundador de l'Obra Cultural a 1962, i membre de la seva Junta Directiva durant alguns anys, en uns temps difícils, en que el simple fet de defensar la nostra llengua era un acte arriscat, i no tan sols una demostració de conviccions fermes; ja que durant la dictadura la nostra llengua estava molt més directament perseguida que no ara.

La placa que li va ser entregada resumeix en poques però expressives paraules el reconeixement a la seva labor. Diu «per tota una vida d'amor al país i defensa de la llengua i cultura catalanes». Així de senzill i així de clar.

L'acte d'entrega dels premis va tenir lloc el passat 21 de desembre, en el transcurs d'un sopar-festa celebrat al Casino de Mallorca, al terme de Calvià. Hi assistiren nombroses personalitats de la cultura, entre els quals podem fer esment del Rector de la Universitat, Nadal Batle; Antoni Mut, director de l'Arxiu del Regne; Jesús Garcia Pastor, director de les «Rutes Amagades de Mallorca»; o professor de la Universitat com Josep Grimalt, Joan Miralles, etc... També hi assistí una considerable representació santamarièra, entre la qual podem destacar el Batle, Mateu Morro; i el rector de la Parròquia, Pere Rosselló; així com altres santamarièrs que viuen a fora poble, com Melción Rosselló Simonet.

Per a una revista com la nostra, que té com a principi irrenunciable la promoció i defensa del nostre idioma, resulta un motiu de gran satisfacció poder donar notícies com aquesta; i afegim de tot cor la nostra enhorabona a les moltes que ja ha rebut D. Josep Capó, que l'honora a ell i a tots els que al nostre poble estimam la llengua i el país.

M. V.

SA COLUMNA «X» DE XAFARDEIG

S'adverteix als lectors que els continguts d'aquesta columna poden ferir la seva sensibilitat.

Es personatge que sol repartir papers i cartes pes carrer, torna ha sortir a rotlo. Redeu que en té de ganes de perdre es temps. Aquesta vegada, volguent embuiar ha mostrat ses potes. Ha repartit fotocòpies d'un diari que alabava s'actual batle. Es deu pensar que sa gent es batzola. Ben ell ha estat es que ha emnbrutat de nou es carrers!

Una madona deia a una altre que a n'es pati de s'Escoleta ara l'han d'arreglar, l'han de posar «guapo» i llevar sa gravillota. I diven que es perquè hi puguin jugar es nets d'una regidora. Com si no hagués de menester arreglar un poc aquell pati, bé que s'ho passaran millor tots es ninets que van a s'Escoleta.

I també hi ha es remor que aquest Ajuntament ha acabat es duros, perquè amb tantes coses com fa i organitza, no pot ser que n'hi hagi abastament. Jo hi tenc una factura i depresa hi aniré, no fos cosa arribi es darrer i ja no hi hagi pessetes.

I no sabeu que hi hagué «papàs» polítics o «papàs» simpatitzants de determinat partit polític al poble, que no deixaren anar d'altre diven prohibiren i fins i tot etzibaren becollades als seus fills a menjar es rem a sa plaça de la vila. I llavonces n'hi ha que diven que s'ha de participar, i que es poble és es poble.

Diven que hi ha gent abans molt afectada de sortir a tots es actes que feia s'altra majoria, que ara no s'els veu ni es pèl ni es clotell. Mal fetl. I en canvi n'hi ha d'altra de gent que sortia abans i surt ara igual, a aquests una bona enhorabona. Demostren que són persones bones i assenyades, que surten perquè es volen divertir.

Ara xerraré des bars musicals, que durant tot s'estiu han fet truí i han emprenyat amb es renou a es veïnats que vollien dormir. I ara, que estam a s'hivern i es renou no se sent tant, no convendria ses autoritas s'adormissin. Esper que quan torni s'estiu s'hagi arreglat tot això, i que sa gent es pugui divertir i sa que vulgui dormir pugui descansar.

Es xot passar

CASA DE LA VILA

EL PARC TENDRA LA SEVA SEU A SANTA MARIA

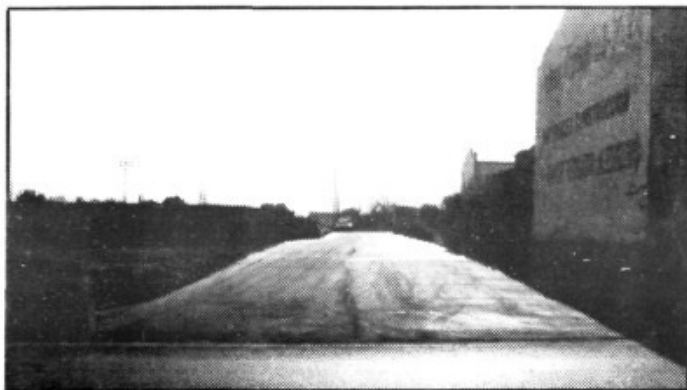
Recentment es reuní la Junta Local de Sanitat per tractar la qüestió del P.A.C. (Punt d'Assistència Continuada) que cobrirà els municipis de Bunyola, Santa Eugènia i Santa Maria del Camí, i que estarà situat a l'edifici municipal de la Plaça Nova a la nostra vila, cosa que lògicament suposa una gran ventatja pels pacients santamariers. El servei ofert pel P.A.C. consisteix en un metge i una infermera que faran guardia sense interrupcions per atendre les urgències entre les cinc de l'horabaixa i les nou del matí de l'endemà. En teoria el P.A.C. hauria d'haver entrat en funcionament el proppassat 10 de Desembre, però problemes de darrera hora sorgits a la Conselleria de Sanitat del Govern Balear ho varen impedir.

A la mateixa reunió de la J.L.S. es designà l'apotecari Joan Feliu com a representant d'aquest organisme a la Residència de la tercera edat.

RESIDÈNCIA DE LA TERCERA EDAT

S'iniciaren les obres de la primera fase de la residència, concretament l'estructura. Es procedirà a l'excavació del solar i a fer un xamfrà a la cantodana del carrer del Sol per tal que puguin voltar els camions. Com ja sabeu l'empresa adjudicatària d'aquestes obres és «Construccions Sta Maria, S.A.», que va ser l'única que es presentà. El termini per acabar d'enllestir aquesta primera fase de les obres acaba el mes de Març.

OBRES D'ENCLATINAT

S'està procedint també a unes obres d'enclatinat del camí que va del Camp Municipal d'Esport a la Voltadora de Ca'n Andria i que després connecta amb la carretera d'Inca. Hem sabut que els treballs estan sufragats per l'empresari santamarièr Sebastià Rubí, propietari de l'empresa situada just davant la voltadora.

MES OBRES

També duen bon ritme les obres d'acondicionament del pati de s'Escoleta, que inclouran la instal·lació de canastres de

bàsquet per tal que els al.lots puguin jugar.

IL.LUMINACIÓ I QUEIXES

La il.luminació del campanar de la Parròquia ha coincidit amb la il.luminació de dues zones de fora-vila, concretament un tros del Camí del Raiguer i tot el Camí del Rafal dels Polls. Aquestes iniciatives municipals contrasten amb les queixes d'alguns veïns de la Plaça Nova precisament a causa de l'escassa il.luminació. En general, la Plaça Nova és un petit desastre perquè està mancada d'una necessària ordenació.

MES QUEIXES

Ens han arribat queixes d'alguns veïns en relació al trànsit de vehicles que el poble ha de suportar els diumenges de matí per culpa del mercat. El tema és difícil de resoldre d'una manera definitiva i estable, però encara que només sigui per allugerir una mica el problema pensam que l'Ajuntament s'hauria de plantejar una reforma circulatòria específica per a les hores de mercat, a veure si posant una mica més de racionalitat a l'entrada i sortida de vehicles de la zona és possible de millorar la situació.

ACCIO SOCIAL

Ja tenim nova assistent social, conjuntament amb el poble d'Alaró, es tracta de Maria Dolors Fidalgo. I també una nova treballadora social, es tracta de na Coloma Seguí. A ambdues desitjam sort i encert en desenvolupament de la seva tasca.

EL P.P. TROBA QUE L'AJUNTAMENT VA A LA RUTINA

En un plenari celebrat el proppassat mes de Desembre la majoria municipal va proposar l'aprovació d'un suplement de crèdit de devers 14.000.000 de pessetes. L'oposició del Partit Popular no hi va estar gens d'acord i opinà que mesures econòmiques com aquesta poden dur a l'Ajuntament a la bancarrota. El batle i regidors de la majoria replicaren que aquest suplement de crèdit era amb càrrec al superàvit pressupostari de l'any '90, i que, per tant, les crítiques dels conservadors no tenien fonament.

EL P.P. TROBA QUE S'ORGANITZEN MASSA ACTES CULTURALS

Els conservadors criticaren també que l'Ajuntament organitzi tantes activitats culturals sobretot si es fan en diumenge de matí coincidint amb l'embós del mercat. Troben que les festes s'han d'organitzar al seu moment, és a dir, quan arriben les Festes Patronals.

MILAGROS: UN NOM BEN POSAT

I tant ben posat! Perquè no fa gaire, quan na Milagros de la Llana Urango encara no tenia ni idea que el destí li reservava la ben complicada tasca de ser la directora de l'Escola Graduada, ella era la primera en dir que aquesta escola era un vaixell enfonsat i ben enfonsat. Però segons tots els indicadors d'ençà que ella n'es la capitana aquest vaixell torna a navegar envers un futur més clar; el número de matrícules creix i les condicions del centre milloren. Aquest és el seu «Miracle». Tanmateix després de parlar una hora amb ella ens donarem compte que la cosa no té res de miraculosa perquè aquesta al.lota de mirada transparent i paraula enèrgica és com aquells pistolers del llunyà oest que on posaven l'ull posaven la bala, només que ella no pega tirs sinó que es marca objectius, es proposa coses, i senzillament no descansa -literalment- fins que aconsegueix allò que vol... surti de llevant o surti de ponent.

Ja sé que és una completa carrin-clonada que l'entrevistador digui del seu entrevistat que és intel.ligent, perquè pot semblar una lloança innecessària -en teoria tal cosa s'hauria d'apreciar en les respostes-, però no puc estar-me de confessar que na Milagros em semblà una persona extraordinàriament intel.ligent. Aquesta podria ser la seva arma secreta. L'altra arma, aquella que branda cada dia en públic, és la Llei, talment en lletres majúscules, no és debades que durant

una temporada pensà d'estudiar Dret en comptes de Magisteri. Però no vos alarmeu: encara que no sé si ella hi estaria completament d'acord, sospito que aquest legalisme no és més que un pretexte per a l'eficàcia. En tot cas els bons resultats salten a la vista.

-Ja sé que per a uns ho faig molt bé i per a altres no, però això no em sembla la cosa més important. Allò que m'inte-

ressa sobretot és quedar bé amb mi mateixa. Si no puc dormir un vespre és perquè tenc febre o mal de cap, no per cap altre raó.

Si no puc dormir un vespre és perquè tenc febre o mal de cap, no per cap altre raó

-A vegades a canvi de poder tenir la consciència tranquil·la una persona ha d'aguantar qualche disgust...

-Ja ho crec! Més d'un. Però, què hi farem?: Jo soc així, no puc evitar de dir les coses pel seu nom, la diplomàcia no està entre les meves qualitats. Certament, no es fàcil anar així per la vida perquè a molta gent no li agrada aquest sistema, però la solució és ben senzilla en el meu cas: si no els agrada que en posin un altre.

-Caram! Sembles tenir els conceptes ben clars...

-La claretat és una gran cosa. Raonant i parlant clar tot té solució. El problema és quan la gent no parla clar, que has d'anar intuïnt... això no m'agrada.

La diplomàcia no està entre les meves qualitats

-Se veu que ets molt castellana... Això de ser una noia de Cuenca vol dir que ets conservadora?

-Sóc de Priego i als nou anys vaig

FERRETERIA I ELECTRODOMÈSTICS

CAN XIC

ELS OFEREIX, REG, LLEMPISTERIA, MOBLES AUXILIARS,
DROGUERIA, MOBLES DE BANY I MOLTS D'ALTRES ÚTILS

Avd. Jaume III - Tel. 14 00 45 - SANTA MARIA

anar a viure a Cuenca. Sempre vaig procurar seguir l'exemple del meu pare, que va morir ara fa quatre anys, i en molts d'aspectes era una persona molt avançada. D'altra banda la gent de Cuenca és conservadora, però no més que la de per aquí... A més, les marxés de Cuenca són boníssimes, sobretot les de Setmana Santa, i a mi ja m'està bé perquè jo sóc molt marxosa.

-Ah sí? Em pensava que els qui acaben Magisteri i obtenen l'accés directe com tu només tenen temps per a estudiar...

-Sempre he estat una bona estudiant, no ho nego, però sempre he estat també ben disposada per a la bauxa.

Vaig venir a Mallorca perquè volia posar-me a treballar tot d'una

-Anem per ordre. Explica'ns com una noia de Cuenca va venir a parar a Mallorca.

-Després de fer el Batxillerat antic a l'Institut Femení vaig tenir la pensada d'anar a estudiar Dret a Madrid, però com que sóc la petita de casa i als meus pares, ja majors, les hauria sabut greu que me'n anàs sola a Madrid tan jove-neta -tot i que no m'ho varen prohibir expressament ni m'ho haurien impedit de cap manera- vaig decidir-me a estudiar Magisteri a Cuenca mateix perquè era una carrera que també m'atreia molt. Va resultar que en haver acabat no hi havia places de mestra a la meua província però me'n oferiren una a Mallorca, això era l'any 82, i no m'ho vaig pensar dos pics perquè el que jo volia de veres era posar-me a treballar el més aviat possible. Per cert, estudiant la carrera de Magisteri me'ls havia mirat ben poc als temes de Balears, pensant que no em servirien de gaire a la pràctica, i

ja ho veus!

-Vols dir que ets tan feinerà?

-Per ventura massa i tot. Per a mi la feina és la cosa més important i em penso que és per assustar-se una mica. La feina no pot significar-ho tot, s'ha d'establir un límit i jo no sóc capaç de fer una retxa, la feina m'absorbeix completament. Darrerament penso molt en aquest problema, sobretot els caps de setmana: gairebé no tenc vida personal, dedico totes les meves energies a l'escola. Però què hi puc fer si només busco la satisfacció en el terreny professional?. Te'n contaré un exemple: ara quan s'havia de tramitar la tarjeta del N.I.F., jo ja tenia tramitada la tarjeta de l'escola, en canvi a la meua personal el darrer dia del plaç encara no l'havia demanada. No ambiciono res, ni diners, ni res semblant, em conformaria de cobrar el just per a omplir la nevera i seguir treballant. El meu pare ja em deia «t'hauries de casar», però quina mena d'esposa seria jo en la meua circums-

tància? Considero que la tasca d'educar els nins és d'una enorme responsabilitat i per això m'hi dedico en cos i ànima.

La feina m'absorbeix massa: això m'assusta una mica

-Tan importants són els nins?

-Un nin mai no te dirà «gràcies» però sempre te demostrarà el seu agraïment. Sóc mol conscient de què no puc decepcionar-los.

-Això sona molt vocacional...

-De petita ja jugava a donar classes.

-Es cert això que diuen alguns de que els nins d'ara surten de l'escola més mal preparats?

-Pot ésser que els nins no obtenguin una bona educació però no em sembla que el principal culpable sigui l'escola. Més que el sistema educatiu em sembla que falla l'entorn en què es mou el nin. Els infants d'avui dia es topen amb un

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

problema molt greu de cara a la seva educació i és que viuen en un món on no necessiten fer el més petit esforç per obtenir allò que volen.

Un nin mai no et dirà «gràcies», però sempre et demostrarà el seu agraïment

-Vols dir que no es fomenta l'esperit de sacrifici...

-I pots estar ben segur que l'esperit de sacrifici és una cosa importantíssima en aquest món, però, per desgràcia, es posa ben poc en pràctica. Tothom procura fugir de fer sacrificis i es preocupa només pels seus propis interessos sense mirar gaire si trepitja els interessos d'un altre. La majoria de la gent sap recitar de cor tots els seus drets però la llista dels deures ja l'acursen molt més i encara els volen discutir un per un per comprovar si realment allò és un deure. Mentrestant l'interès general, que hauria de ser prioritari, queda en un llunyà segon terme.

-Tornant al tema de l'educació, què et semblen els ordinadors per als al.lots?

-Fatals! Bé, no tant. Dependrà principalment de l'edat. Els nins més petits val més que juguin amb altres joguets que són més educatives i no tan cares com un ordinador. En general la propaganda ens vol fer veure els ordinadors com una eina extraordinàriament bona per a l'educació dels nins i em sembla que s'exagera molt en aquest sentit. Que un nin treballi amb un ordinador es positiu però no tant com ens volen fer creure.

El problema dels nins d'avui és que ho tenen tot sense cap esforç

-Com veus el futur de l'educació al nostre país?

-Estic esperançada amb la Reforma que està previst aplicar. Em sembla que està ben plantejada per part del Govern i que són especialment positius aspectes com el de l'escolarització fins els setze anys, la possibilitat de triar matèries optatives i la tendència de marcar els objectius adaptats a les capacitats.

-Quin temps fa que fas feina a Santa Maria?

-Fa nou anys que sóc a Mallorca i llevat dels dos primers a escoles de Palma després em donaren destí definitiu a Santa Maria, la qual cosa consider una sort per la proximitat amb Palma.

-No ho entenc. Després de néixer i viure sempre a Cuenca véns tota sola a una illa situada a mil quilòmetres de distància de ca-teva com si res i després resulta que t'hauria sabut greu allunyar-te massa de Palma. Com és això?

-El meu pare sempre deia que un ha d'estar on millor es troba i jo em trobé a Ciutat, visc a la mateixa casa que quan vaig arribar a Mallorca, m'hi he adaptat i no m'agradaria canviar. De tota manera, es pot dir que a Palma només hi vaig a dormir, perquè em pas la vida a Santa Maria.

-Com va ser el teu nomenament com a directora de la nostra Escola Graduada?

-A les acaballes del curs 88-89, quan n'Andreu acabà la seva tapa, es convocaren comicis a director de l'escola, però no es va presentar ningú, de manera que tal i com està previst en aquests casos va ser l'Inspector qui va designar el director i em tocà a mi. No ho esperava i vaig quedar de pedra quan m'ho

L'esperit de sacrifici és molt important i necessari, s'hauria de practicar més

comunicaren en tornar de les vacances de'estiu. No sé d'on degué sortir la idea de proposar-me a mi, però tot d'una vaig anar a veure l'Inspector don Gabriel Salom, mort recentment. «Ja sé perquè véns a veure'm», em va dir, «tu no vols encarregar-te de la direcció del centre. Però és una decisió que tenc molt meditada i clara, i endemés, puc obligar-te. T'ajudaré en tot allò que pugui». I no em vadir cap mentida, perquè la veritat és que m'ajudà molt i li estic molt agraïda.

-I què tal te va la feina?

-Per a mi no és fàcil perquè jo vaig estudiar per a ser mestra, no directora. Entenc que la principal funció del director d'un centre escolar és complir i fer complir les lleis, i això és el que intent sempre. Crec que la llei s'ha de respectar sempre, maldament no s'estigui d'acord amb ella.

-Caram! Ets molt legalista...

-Aquest retret me'l fan setanta vegades cada dia, però no queda més remei...

-I això és tot?

-No!, ni de bon tros. El que compta de veres és que vaig trobar-me amb un centre a on cada any es matriculaven més pocs alumnes i a on l'infraestructura es trobava cada vegada en pitjors condicions. Millorar aquest estat de coses entre tots va ser i és l'objectiu principal, i per aconseguir-ho és necessari que no només funcionin les classes per separat sinó que funcioni el centre com a tal: això és la cosa més important.

-I t'ajuden?

*Estic esperançada amb la
Reforma educativa prevista*

-Ja ho crec! Els mestres m'ajuden i els pares també sobretot d'ençà que tenim A.P.A. i aquest Ajuntament que hi ha ara demostra un interès extraordinari en millorar l'escola.

-Vols dir que abans que tu fossis directora no hi havia A.P.A. a l'escola?

-Hi va haver un projecte però es va dissoldre.

*Entenc que la principal missió
del director d'una escola és fer
cumplir la llei*

*Vaig estudiar per ser mestra, no
directora*

-Quins són els teus projectes personals?

-Uff! Dur una vida més tranquil·la. Actualment porto una dinàmica de feina tan gran que fins i tot em fa por de posar-me malalta i no poder treballar. Recentment vaig estar dotze dies de baixa i el dia que vaig tornar a la feina sense estar encara ben recuperada vaig

*No sé esperar, ho vull tot
immediatament.*

pensar: què bé que ja treballo una vegada! Sóc incorregible. Em costa molt d'entendre una cosa tan elemental com és el fet de que tothom és necessari però ningú és imprescindible.

-Em sembla que ets una mica nerviosa....

-Molt! No sé esperar, ho vull tot immediatament.

*Els ordinadors no són tan bons
per als nins com ens volen fer
creure*

-Vaig sentir a dir que a París han construït un hospital psiquiàtric només per a mestres, què et sembla?

-Molt pràctic. L'any passat vaig acabar amb una anèmia, enguany ja ho veurem, si em descuido acabaré a la consulta del psiquiatra!

No té pinta de ser carn de pisquiatra, sinó més aviat de ser una allota inquieta i decidida capaç d'aguantar l'investida de qualsevol pes pesat. Són les deu del vespre del divendres 21 de Desembre. Ja fa temps que a l'edifici de l'escola no queda ningú més que nosaltres. La conversa podria continuar però no tenim espai per més. Quan tanca la porta darrera seu també queda tancat un trimestre d'escola per na Milagros. Se'n va a passar les vacances de Nadal a Cuenca, amb la seva mare i els seus germans. Quan surti aquest número de «Coanegra» ja haurà retornat amb noves energies per reprendre aquest altre viatge prou difícil per millorar la nostra escola pública. Coratge no sembla faltar-n'hi, per volar cap a l'objectiu... Sort!

Texte: Joan Serra Mercadal

Fotos: Rafel Pizà Ordines

CERÀMICA
CAN BERNAT

TELÉFON 620178 C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

FORN - PASTISSERIA
BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 12 08

SOBRE L'ESTRANY COSTUM D'ENCENDRE MOLTS DE LLUMETS AL CARRER PER NADAL

Dir que les festes de Nadal s'han convertit en la màxima expressió del consumisme no és altra cosa que insistir en un tòpic molt repetit. Però no per esser tòpic i esser repetit no deixa de ser cert. Per Nadal comprar els objectes més increïbles per a regalar, menjar fins a embafar-se, beure tot el que el fetge aguanti, s'ha convertit gairebé en obligacions socials. Celebrar, celebrar, celebrar. No importa què, la qüestió és comprar i consumir. Nadal és l'apoteosi del consum i del malgastament.

No és l'intenció d'aquest article moralitzar ni sermonejar sobre el que hauria de ser o no ser Nadal, sino comentar aquest malgastament que ens invadeix punyalment cada any entrat el desembre, i que té la seva expressió més pública i notòria en la il·luminació nadalenca de places i carrers. Aquesta il·luminació, tant de moda i en plena expansió en aquests darrers anys, constitueix, a més d'una solemne hortorada en la majoria dels casos, el màxim exponent visible del malgastament públic, de ganes de gastar per gastar. No tan sols diners (al final, el compte de l'electricitat gastada per això, dividit entre tots no deu sortir per molt), sinó també energia. Una energia que no ens convé tudar tan alegrement, tan sols per a aconseguir que les vies públiques de ciutats i pobles semblin els passadissos dels grans magatzems.

A més a més, les festes de Nadal no són festes de carrer. Se solen celebrar dins les cases, esglésies, bars o discoteques; però, llevat d'ocasions puntuals com la nit de cap d'any o dels Reis, no hi sol haver massa gent transitant per la via pública. Ni per Sant Antoni, ni per Sa Fira, ni per Santa Margalida, que hi ha molta més gent que va i ve, no se sol fer aquest «desplegament lumínic».

No vull dir amb això que hagim d'estar a les fosques, ni deixar de demostrar ambient festiu. Però els Ajuntaments (i no tan sols el de Santa Maria) haurien de predicar amb l'exemple una mica més d'austeritat i, si m'apurau, de bon gust. Sobretot si aquests Ajuntament estan regits per forces polítiques que diuen estar preocupades pel medi ambient, i que no volen noves centrals elèctriques. Enguany, si no estic mal informat, l'Ajuntament de Lluçmajor, preocupat per l'amenaça de construcció d'una nova central tèrmica dins el seu terme, a s'Estalella, ha decidit suprimir la il·luminació nadalenca. Per descomptat que els quilowats que s'hauran estalviat no seran gran cosa, però almanco donen exemple, cosa que és d'agraïr en una institució pública. També i mal no record, el primer any que el PSM va estar present a l'Ajuntament de Ciutat, es va aconseguir que el pressupost destinat a la il·luminació nadalenca (que a Ciutat deu esser considerable) se destinàs a posar enllumentament decent i per tot l'any a carrers de barris que no en tenien. Tot un altre exemple. A Santa Maria, en canvi, ara fins i tot alguns particulars es dediquen a adornar les seves façanes amb llumets que s'encenen i s'apaguen.

No crec que sigui una qüestió massa important, però sí simptomàtica. No vos ho prengueu com un crit al cel, però sí com un punt d'atenció i una humil i personalíssima opinió

que tal vegada alguns lectors de Coanegra, embafats de parafernàlia nadalenca, compartiran.

M. V.

CONTAMINACIÓ LUMÍNICA

Quan n'Edison descobrí la làmpara d'incandescència, no podia imaginar que un segle després, el seu invent, influiria tan decisivament a la Societat, fins al punt que no som capaços d'imaginar una ciutat sense llum artificial.

Que la llum artificial quant al consum d'electricitat contamina, és un fet evident, basta preveure el futur de s'Estalella o mirar les xemeneies de la central des Munterar, per confirmar-ho, emperò la llum per ella mateixa també és contaminació.

Si miram a la nit, des de un lloc elevat, l'Areoport o Ciutat, observam la gran claretat que cap el cel s'enfila, claretat que forçosament ha d'esser mal-sana.

Aquesta exagerada il·luminació, elabora a l'encaloriment de les ciutats, creant microclimes desbaratadors de l'ordre ecològic, (no ens estranyem si els estornells, ens umplen el cotxe de merda, perquè noltros encenem el reclam.)

Els científics del «Monte Palomares» s'han dirigit a l'Ajuntament de «San Diego» per tal de que canviï les làmpares de vapor de sodi (aquestes que fan la llum tan groga), per les de mercuri, menys lumínicament contaminants. I a les illes Canaries, fou el popi parlament autònom, qui presenta un projecte de llei que limitava l'il·luminació de les ciutats i pobles de l'illa de «La Palma» per no perjudicar l'observatori «del Roque de los Muchachos», pertant no invent res quant parl de contaminació luminosa.

Sovint i sobretot per a nadal, veim llocs sobre il·luminats, no crec que la sol·lució, sigui anar amb espelmes, emperò tampoc que de nit paresqui de dia.

Perquè a la nit encara fa fosca.

Pere Calafat

SA VENTATJA QUE TU TENS

Sa ventatge que tu tens
que ets morena, guapa i alta
i tens un tipó excel·lent
això ho diu tota sa gent
que com tu no n'hi ha d'altra.

Escolta lo que et vull dir
i no m'has de fer mala cara,
sa llibertat molt m'agrada
si va per un bon camí:
si ja jous amb ell de fadrí
no hi estaràs de casada,
si en troba d'altra que més li agrada
a l'instant te darà es camí
i tu hauràs de tornar assistir
amb ton pare i ta mare.

Oh filla meva estimada!
si m'haguessis escoltada
no et trobaries així
i si mala passa has donada
que estiguis així com Déu mana
no tens cap feina per aquí.

I diràs d'aquell butxí
aquell que t'ha estrangulada
que no té dignitat humana
ni té dret a existir.

Has anat per un camí d'espines,
alerta a no picarte
si tu vols salvar-te
mira bé per on camines.

S.

UN PROBLEMA D'ACTUALITAT A SANTA MARIA

VELLS, SOLS I DESEMPARATS

El tema va sortir a rotlo al carrer de Terrades. A una casa hi vivien, soles i sense cap familiar o extern que les atengués, dues germanes d'avançada edat: na Francisca i na Caterina Vich. Les seves condicions de vida eren senzillament deplorables, i no entrarem en detalls al respecte, ja que el sensacionalisme no és el nostre punt dèbil. Vivien tancades al món exterior, mancades de les comoditats més elementals i d'assistència de cap casta. Fins que un dia una d'elles, na Francisca, es va posar malalta; i al cap d'uns quants dies la seva germana incapaç de posar-hi remei, va sol·licitar ajuda als veïnats. Com a resultat d'aquest fet es va posar en evidència les seves infrahumanes condicions de vida; i gràcies a les gestions municipals na Francisca va ingressar a un hospital, on va morir al cap de poc temps, i la seva germana Caterina va passar a viure a la «llar del sol», una residència per a ancians situada dins el nostre terme municipal, prop de la carretera de Bunyola. Allà, per cert, diu que s'hi troba d'allò més bé.

No ha estat l'únic cas del mes. Un matí na Caterina Soler, una dona major que també vivia tota sola a la plaça els Hostals, va sortir com va poder de ca seva per a avisar la seva veïnada que no es trobava gens bé. La sorpresa de la veïnada va ser ben grossa quan va entrar dins na Caterina i li va envestir una forta olor de gas. Resulta que la bombona de butà havia quedat oberta tota la nit, i la pobra dona tenia una intoxicació de gas que no la va matar de miracle. La sort més gran encara és que no es produís cap explosió, que va venir de ben poc. Altra vegada, gràcies a les ràpides gestions del jutjat i de l'Ajuntament, l'anciana va ser ingressada a l'Hospital; i tenia previst en tenir l'alta, que esperava en pocs dies, anar a viure a casa d'uns familiars de Ciutat. La seva casa no tenia condicions per a continuar-hi vivint.

I encara més no fa molts de mesos havia succeït un cas semblant al carrer de les Vies del Tren, també protagonitzat per una dona vella i sola, en aquest cas n'Angelita Vizcaino. La història és cada vegada la mateixa, i s'ha repetit massa vegades en poc temps per a que no sigui motiu de preocupació. Persones majors que viuen sens companyia, sense ningú que les cuidi, en unes condicions de vida realment deplorables, sense tenir la capacitat de cuidar-se adequadament. I per més afegitó, solen ésser persones reàctives a rebre assistència social. Encara és molta la gent, vella i jove, que confon els serveis públics amb la caritat, i que es sent humiliada i violenta quan algú els vol oferir una mà. Fins que s'arriba a situacions extremes com les que hem comentat. Situacions que s'han resolt favorablement en la majoria dels casos fins ara, amb la intervenció de l'Ajuntament i de persones disposades a ajudar.

Tots aquests fets no fan més que reforçar la idea de la necessitat que el poble tengui un servei efectiu d'assistència a la tercera edat, sigui una residència per a alguns casos, sigui una assistència domiciliària en uns altres. Com es pot veure, les necessitats més perentòries de la tercera edat no són coses com anar d'excursió. Són encara, per desgràcia, altra casta de necessitats.

Mateu Vich

Estudi
fotogràfic
Llorenç
Frontera

Plaça Hostals, 44

SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 14 00 52

PERRUQUERIA

ALGUNS CONSELLS

Amb aquest primer número, d'aquest any que acabam de començar, voldria dir un parell de coses i consells professionals.

D'un temps a ençà la perruqueria professional està agafant molta de força. Cal dir que és un sector amb un futur prometedor. A la qual cosa hi contribueix ferm el client/a, que de cada cop és més exigent i sap escollir a l'hora d'anar a la perruqueria.

Si a això hi afegim la gran quantitat de productes que surten al mercat per a la cura i salut del cabell, augmenta la importància. Ara bé, per utilitzar i recomanar un producte qualsevol, cal tenir una petita noció del que representa. Per això, un dels consells, és que a l'hora d'emprar qualsevol producte s'estigui ben assessorat. També el mateix a l'hora de fer un tall de cabell, un tint, una permanent, etc., sempre cal consultar-ho a un professional.

Si no se és creatiu dins una professió, val més repensar-s'ho un poc, i mirar de fer la feina -que un trobi- més estimulante. També crec, i de cada dia més, que al anar a la perruqueria s'hi ha d'anar més tranquil i exposar el seu problema.

Les tendències que marcaren el 1991 són molt personals, definint molt els trets de cadascú, tot per aconseguir uns resultats estètics i elegants.

Per acabar us diré, que aquesta professió és art i és cultura, cal respectar-la i ajudar a que el professional sia més professional. I valgui la redundància dins la professionalitat, perquè aquesta professió de perruquer de cada dia necessita més de gent ben preparada i no d'aventureres que puguin fer mal tan al client/a com a la professió.

Un últim consell, exigiu qualitat, professionalitat i respecte a la professió.

Gràcies i molts d'anys.

Miquel Sastre
Perruquer

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permisos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.
- 1 fotografia
- lents correctores, si n'usa

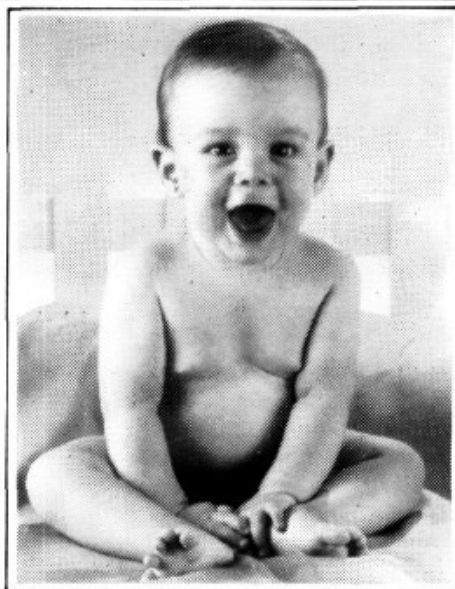
Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

SA SINI SA SINI

Café

SANTA MARIA

**G U I L L E R M O
D E L A F U E N T E**

F O T O G R A F

Sa Matança, s/n - Tel. 14 00 96 - Santa Maria

CALAIX D'IMATGES

MADÒ JOANA AINA ALCINA COLOM LA PADRINA DEL POBLE

Na Joana Aina quan tenia catorze anys

**SA
GERRERIA**
CERÀMICA SERRA

Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71

Madò Joana Aina és una dona que viu amb la seva filla al Carrer de Santa Margalida, ben aprop de l'altre filla i d'alguns néts i renéts. Té 98 anys, i cada dematí -abans de les vuit- va a fer la compra a la botiga de l'escola graduada, i algun matí ha d'esperar a que obrin, ja que ella vol ser la primera. Amb la seva vestimenta tradicional, al mocador negre pel cap i un mocador amb flecos sobre les espatlles, i els cabells entrunyellats amb un floquet negre a la coa. És

una imatge vivent de l'ahir, del temps passat d'aquesta Vila. I alhora adaptada al temps, una de les seves nétes em contava que quan va a comprar s'adapta ràpidament als nous productes o envoltoris d'aquests.

Una dona lluitadora, que ha treballat ferm durant molts d'anys, i que conserva -encara i forta- una gran dosis d'alegria i de riialla, malgrat mig en broma digui «som més allà que aquí».

Neix el dia cinc de maig del 1892 a Can Padacet, a

Fotografia familiar feta quan tenia una cinquentena d'anys, d'esquerra a dreta: el seu marit Bartomeu Sastre, les seves filles Joana i Maria, i na Joana Aina.

Marratxinet, -on hi va viure fins fa uns tretze anys-. El seu pare era jornal·ler, i la seva mare s'encarregava de la casa i també feia alguns jor·nals, quatre entre tots cuidaven els con·rassos de cereals i els ametlers de la seva propietat. Na Joana Aina té dues filles, quatre néts i nou renéts.

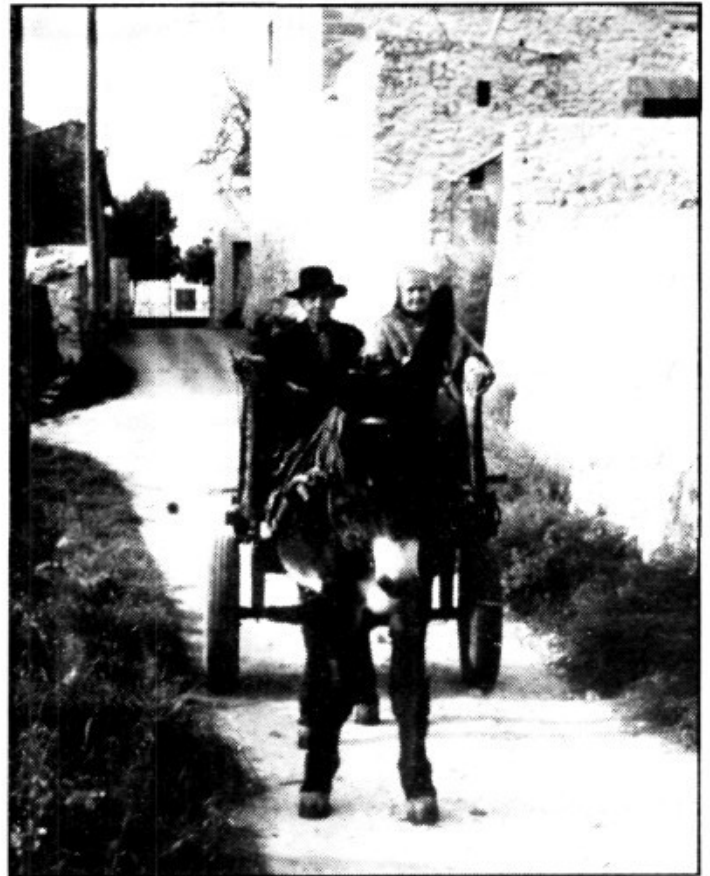
Ens conta que la seva mare la surà amb galletes de barco, perquè «llavonces no

hi havia tantes coses com ara, no ho era tan fàcil de menjar, no».

Anà a escola amb una monja que es desplaçava de Sa Cabaneta, on aprenien a cosir, bíblia i un poc de lletra. En aquell temps de darreries del segle passat, ja als set anys es feia feina, i ella no en fou una excepció. Als set anys anava a collir olives a es Caulls. Mes endavant quan en tenia uns catorze es llogà amb d'altre gent de

Parlant amb una veinada davant casa seva a Marratxinet, tenia devers uns setanta anys

Damunt el carro amb el seu home a Marratxinet. La fotografia li feu una turista

Santa Maria per collir olives a Comasema, partien coman·dades per un Pitxon a peu cap Orient, i allà -a Comasema- hi havia d'estar quinze dies. «Les mares ens fermanen un mocador a la cintura amb el pa i sobrassada, també ens duiem un olletó d'arengades escabetxades». «Allà a Comasema, cada matí i cada vespre hi havia sopes que ens donava l'amo escaldades amb un poc de brou, i el migdia cada un campava del que havia duit

de ca seva. Els diumenges no ens donaven res, i jo vaig aprendre a fer un bon arròs amb un poc d'oli i un estornell, i ben bo que era».

Principis de segle, tothom encara va a peu o amb carro, i anar a missa a Santa Maria era tota una excursió que es feia cada diumenge, anar a Palma si que ja era tota una aventura, s'hi anava poc.

Al catorze anys es posà a fer de criada a servir a Son Verí, fent feina a la casa i

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

Tallers d'Automòbils

Martín Cañellas Ferrando

REPARACIÓ DE AUTOMÒBILS EN GENERAL
—ESPECIALITAT EN RENAULT—

TALLER
AUTORITZAT

BENDIBERICA

**VENDA
D'AUTOMÒBILS**

Bernat Sta. Eugènia, 71
(Ctra. d'Inca)

Tel. 62 06 74 SANTA MARIA DEL CAMÍ

pel camp. Als devuit anys es casà amb Bartomeu Sastre, i als dos anys ja te la primera filla. De llavors a ençà treballava a Son Mayol, uns dies a la casa -on feia de cuinera- i els altres pel camp. Mentres que el seu home treballava de jornalera a Son Cos, Son Sales i Es Cauils. I treien hores per conrar les seves terres, dur la casa neta i fer d'altres feines necessàries.

S'enrecorda que algunes setmanes cuinava faves els diumenges per tota la setmana, faves cada dia, amb sopes, amb pà, amb fideus, i per les nines alguns dies feia «xicolatiii». Normalment els dissabtes o diumenges en comprava una terça (400 grams) o mitja de carn, i en menjaven tots, i «bona que n'era», «la vida -abans no era regalada com ara-».

A més de fer els jornals, necessaris per anar endavant, hi havia les feines del cada dia, fer net, fer la bugada -que duia una feinada- emblanquinar, etc, i s'havia de treure temps d'on fos. «No hi havia ni dissabtes ni diumenges, sempre feina, a casa o al camp».

Em comenta na Joana Aina, que sembraven blat i ordi a les seves terres i faves, i miraven el parenostic per sembrar i collien bones anyades «no com ara que quasi mai plou» «llavors plovia, no com ara que va prim». Mataben un porc i durava tot l'any. També feien un espècie de cafè, torrant i molturant ordi.

Una altra de les feines era fer formiguers els vespres de lluna. El formiguer era un munt de brutor -branques, fullaca- ben tapada de terra, se li deixava un fumeral i se li prenia foc, quan havia cremat s'emprava com adob pel camp.

Na Joana Aina és una dona que ha lluitat, que ha fet feina cada dia al camp i a ca seva, i que ha vist molts de canvis. Però al mateix

Una fotografia que ja hem publicat a Coanègra, Na Joana Aina amb uns dels seus renets l'any 1988. (Fotografia de Maria Amengual)

temps s'ha adaptat als canvis de la vida moderna -s'ha adaptat segons una néta, a la seva manera-, li agrada ferm mirar la TV, malgrat sia un poc sorda i no l'entengui massa. Ens comentava que troba que podria dur un «aparato» per sentir-hi bé, de tota manera es comunica fàcilment amb els seus familiars.

Actualment ja no feineja. Això sí, cada dia a la Botiga de l'Escola a comprar per ella i la seva filla fadrina amb la qual conviu. Fa uns dos anys, encara anava a la plaça a comprar amb una senalleta en cada mà. Ara, encara es renta ella mateixa tant el mocador de cap com el que duu damunt les espatlles, ja que no es fia gaire de les rentadores i altres aparells

moderns. Ella mateixa els renta a mà, els estén a eixugar i els planxa amb una planxa de ferro que s'encalenteix al foc o al caliu. D'aquests mocadors ja no s'en venen per enlloc, em diu una néta, i per això ella els té molt gelosos, no pot estar sense aquests mocadors, són part de la seva pròpia pell.

Madò Joana Aina, dona alegre, juga i fa bromes amb els seus renets més petits. Juga amb ells a cartes i li fan algun embull, o els fa cantar. Està bé de salut, sols té un poc la sang alta. I per això menja de tot, no es priva de res, sobrassada, camiot, botifarrons, aguiat, tot... em diu una néta, que gairebé pot menjar més que nosaltres, té un estomac ben bó, tot li cau ben bé.

Fent la xerradeta al pis de cada una de les seves nétes, ella asseguda amb els seus mocadors i el davantal a quadrats posat, els renets els envolten, fa bromes i puny a un dels més petits, es respira un ambient cordial i alegre. Riven -tots- de les seves gràcies, o de les seves sortides un poc fora de la conversa, ella duu les seves idees.

Alegre i riallera, ben viva-reta i caminadora. De segur que és un exemple viu d'una manera de viure positiva, amb sana alegria. Com bé diu ella «Mentres un estigui bé aquí, no importa anar allà, ni els d'allà et volen». Salut i alegria i cap als cent anys.

LUL·LISME I AN·TILUL·LISME

Una de les coses que més criden l'atenció dels mallorquins és la temporada en la qui hagué partidaris i destructors del nostre més eminent nascut a la nostra terra dins el segle XIII, Ramón Lluï. Cal recordar la seva persona i les curolles que emprengué. Per tal crec un dever resumir les notícies que ens donà el Rd. Don Joan Binimelis amb la seva «Història de Mallorca», que acabà a 1601, i se publicà dins el 1927.

Dia 25 de gener de 1235 va veure la llum del dia a la Ciutat de Mallorca un minyó de la família noble dels Llulls. Li imposaren el nom de Ramón Lluï. Va créixer amb robustesa i quan ja javensà la seva vida fou turbulenta. Son pare anà a parlar amb el rei Jaime II, i li suplicà empleas el seu fill per son servici. Així Ramón entrà al palau reial i fou tan meritori son comportament que pronte rebé el càrrec de senescal. Però no per això deixà de correr saraus, balls i galantetjar les dames. El seu pare anà a veure el Rei i li suplicà que el fes casar-se amb una senyora principal anomenada Catalina Lobets. Tengué descendència, però l'amor que sentia per una dama de gran hermosura, la qual no el corresponia, un dia que ell anava montat a cavall i a ella la va veure entrar a l'esglèsia de Santa Eulàlia, també hi entrà ell amb la montura on anava. Hi hagué un fort escàndol dins el temple, però la dama li digué: «Mira Ramón de que t'has enamorat», i al mateix temps li mostrà un pit, el qual estava cancerat i ple de llagues. Quedà molt alarmat el jove Ramón i sortí de seguida de la parròquia. Fou tan grossa la seva desil·lusió que des de aquell dia se dedicà a llegir llibres piadosos i de historia cristiana, i adquirí una cultura que li feia falta. Des de aquell moment Ramón fou un home de bé. Repartí el seus bens, que eren molts, entre la seva muller i els necessitats, que eren nombrosos en aquells dies, i se retirà a la muntanya de Rande on hi havia un monastir petit. Allà va plorar les seves culpes demanant perdó a Déu de la seva passada vida. Allà el Senyor li revelà una doctrina tan santa i catòlica com se veuen en totes les seves obres. Tingué visions de Crist Crucificat que li comunicà ciencia i li manà que escrigués «L'Art General per totes les Ciències». Tenia ja els 30 anys d'existència, i començà escriure tal llibre. Quan lo tengué acabat, li aparequé Jesucrist, que li digué que anàs a Roma a presentar-lo al Papa.

Hi anà i el Pontífex le hi alaba molt i li recomanà que el presentàs a París a la Universidad de la Sorbona. Emprengué el camí i al arribar a la capital francesa anà a veure el president d'aquella assemblea de sabiduria, el gran escriptor Escoto. Tant li agradà l'obra de Lluï, que ell mateix el presentà amb el seu llibre. Fou llegit en dies successius, i molt discutit, però meresqué unànime aprovació. S'en tregueren còpies i fou el llibre més llegit i ponderat. El nom de Ramón Lluï se feu popular dins els centres científics. El cartuixos l'hospedaren el temps que estigué a París.

Viatje, després, per totes les ciutats importants de Europa tinguent contacte amb els centres de cultura i el seu nom se feu molt important. Visità novament el Papa, el qual l'encoratjà per continuar escrivint. Visità Génova i casi tota Itàlia, la illa de Sicília, Grécia, Egipte, Tunícia, i per tot predicava la doctrina del Cristianisme. Però hagué de tornar a Génova on rebé l'hàbit de Franciscà de la tercera Orda. Seguí recorreguent Europa. A la ciutat de Viena i estigué uns anys anant a les biblioteques per llegir obres d'importància. Escrigué uns quants de llibres i en feu treure còpies, que foren molt llegides. Les escrivia en llengua llatina. Tornà a Mallorca per veure la família i fer testament. El seu desitg era ésser màrtir de Jesucrist. Emprengué altre viatge cap a Terra Santa on visità Jerusalem i els Sants Llocs. Després emprengué el recórrer Egipte, d'allà anà a Tunícia, predicant sempre Cristianisme. Fou empressonat, però als deu dies fou alliberat amb la condició d'anar a altres països. Elegí Argèlia, passant allà molt de temps discutint amb personatges del mahometisme i predicant per els carrers. Els musulmans no porien aguantar aquella persona i el maltractaven. A la ciutat de Bugia fou cruelment apadregat i el deixaren per mort. Uns genovesos que veren lo que havia passat el recolliren i el dugueren al seu vaixell, que estava ja de partida cap a Itàlia, i veren que encara era viu, l'atengueren i durant el viatge cap a Génova els vents feren anar l'embarcació cap a Mallorca. Ramón Lluï pogué veure la terra però per poc temps, puis arribant a Ciutat morí. Els genovesos un de nom Esteva i l'altre Ludovic, anaren a fer sabedors a les autoritats mallorquines lo que els havia passat, duguent el cos del Ramón Lluï. De seguida ferem desembarcar-lo i el dugueren a la Seu on se organitzà

CONFECCIONS

VICÉ

MODA JOVE

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

un important funeral, amb imponent assistència de gent, i ja començaren a anomenar-lo Beat Ramón Llull, per ésser màrtir de Jesucrist, i d'aquell moment fou considerat gran sant. Tenia ja 80 anys d'existència aquell propagador del Cristianisme. Morí dia 29 de juny de 1315.

SOR ANNA MARIA DEL SANTÍSSIM SACRAMENT

Va néixer a Valldemosa l'any 1649 una nina anomenada Margalida Mas, de la família dels Mas de la Torra, bastant important aquells dies. Quan tingué 28 anys pogué ingressar al convent de Monges Dominiques de la Ciutat. Tenia gran apassionament per la doctrina que predicà Jescucrist i un dia li dugueren un llibre, dels molts que escrigué Ramón Llull, titulat «Blanquerna». Dit tom és un dels més importants dels que devem el nostre màrtir. Està dividit en 5 parts per memòria de les cinc nafres o llagues que sofrí Jesús quan fou crucificat. La quinta es la que porta el nom de «Llibre de l'Amic i del Amat». Sor Anna Maria del Santíssim Sacrament tant s'apassionà per tal obra que un dia se li aparasqué Jesucrist, i li digue que estava molt satisfet de que llegís tal llibre i li recomenà que escrigués uns comentaris de lo que li agradaria més. La monja quedà confusa, per que no era molt hàbil amb l'escritura, però Jesús la animà digent-li que li ajudaria. Durant molt de dies tenia noves visions del Cel i del beneventurats. Un dia va veure el seu pare espiritual Sant Domingo, amb Sant Tomás d'Aquino, la mare Santa Catalina i lo Amic el Beat Ramón Llull. Durant altra visió pogué veure dit Llull conversant amb Jesucrist, duguent el Beat un vestit molt resplendent amb una creu vermella al pit, símbol del seu màrtiri.

Aquells detalls estan escrits al llibre que va publicar el catedràtic de l'Universitat de Palma, a l'any passat, el Dr. D. Sebastià Tries Mercant, relatant la vida espiritual de dita monja, a la qual anomena i califica de insigne valldemossina, amb tota justícia. Dita religiosa morí després de 23 anys de vida monàstica, a l'any 1700.

L'ANTILUL.LISME

Després de vuitanta anys de la mort de Ramón Llull, sortí un llibre escrit per Frai Eimerich, de la Orda de Predicadors denigratori de les obres escrites per nostre Beat, diguent que eren en part herètiques. Dites obres de Ramón Llull se havien fetes molt populars per la seva profunditat de enteniment, per lo que la obra de Eimerich constituí una forta contradicció dins el món cult dels segles passats. A Mallorca se feren grans manifestacions a favor del Beat, però més avant se re-

Neteja de pous negres

Pastor

Tels. 62 04 49 - 62 08 47

Prolongación Mesquidas s/n. 2º - 1ª.

Santa Maria

produiren amb més força quan vingué el bisbe Diaz de la Guerra, el qual prohibí el cult a Ramón Llull i feu llevar les seves imatges dels altars. Aquesta orde no fou ben rebuda pel clero de l'illa, pús la majoria no lo obeeiren.

ANTILOL.LISME A SANTA MARIA DEL CAMÍ

També al nostre poble hi hagué un antiluliste en la persona del rector Mora, però també trobà la contrapartida en la actitud dels santamariers especialment de la família Canyelles de Terrades i els de Cas Sucre. Però això mereix major espai, i ho estudiarem dins el pròxim article.

Andreu Bestard Mas

MIQUEL BARRERA
Plaça dels Hostals, 58
(devora Foto Miquel Salom)
07320 SANTA MARIA DEL CAMÍ
Tel. 14 02 79

**M
I
Q
U
E
L
S
A
S
T
R
E**

*Sempre a la vanguardia
de la Moda*

Perruquer

DIPLOMAT COSMETOLOGIA
POSTISSOS I PERRUQUES

Bisbe Perelló, 4
SANTA MARIA

62 01 56
Tels. 62 09 36
14 01 37

SUPERMERCAT

BON INICI DE L'ANY 1991
OFERTES ESPECIALS PER AL MES DE GENER

HORARI

DE DILLUNS A DIVENDRES
de 8 a 13,30 i de 16,30 a 20,30

DISSABTE
De 8 a 13,30
i de 17 a 20,30

DIUMENGE
De 8,30 a 13,30

C/. Santa Catalina, s/n (devora la via del tren). Tel. 62 07 55

RESUM PER EQUIPS

Quan els nostres equips duen disputats gran part dels partits de la primera volta de la lliga, i amb motiu d'entrar a un any nou, feim un balanç del que ha estat el futbol fins ara.

IX TORNEIG DE FUTBOL BENJAMÍ

Finalitzat el IX Torneig de Futbol Benjamí que patrocina el Consell Insular de Mallorca, el Santa Maria participa al grup H (Zona d'Inca), després de la derrota amb l'equip del Xilvar (0-3), aconseguí el vuité lloc de la classificació, assolint 10 punts en dotze partits.

L'APA SANTA MARIA

Aquest equip que juga al Grup I d'Inca, en l'últim partit va empatar a dos amb l'equip del Can Picafort, i quedà entre els últims de la tabla amb cinc punts amb onze partits disputats.

INFANTILS

Que militen a segona regional Grup A, al seu últim partit aconseguiren un empat a casa contra el líder AP Ramon LLull (1-1) i quedant situats al cinquè lloc.

CADETS

Situat a l'últim lloc de la classificació, i és l'equip pitjor si-

tuat dels santamariers. Té dos punts durant catorze partits jugats, l'últim partit el varen perdre a Vilafranca (3-2).

JUVENILS

A Segona Regional Grup A, els Juvenils del Santa Maria han surtit victoriosos de l'últim encontre disputat contra l'Alaró (4-2). Quedant en penúltim lloc amb tant sols cinc punts, aconseguits en 11 partits.

AMATEURS

Els amateurs a l'últim partit jugat a Algaida el perderen per 1 gol a zero. Ocupa a la classificació el 10 lloc, amb 10 punts en 15 partits disputats.

Repasant els resultats obtinguts pels diferents equips del Santa Maria, podem deduir que els resultats no son del tot bons. Tot i així, esperam que els resultats millorin durant aquest any nou de 1991. Sobretot degut a que als jugadors, entrenadors i directiva tenen un gran interès, i de segur que el públic no els deixarà de manifestar el seu suport necessari.

Així mateix, des d'aquí volem aprofitar l'ocasió per parlar de que crida l'atenció per la violència que passa pels camps, perquè acabi d'una vegada per totes, i així la pràctica del futbol sia ben neta, que és com ha de ser.

Antoni Oliver

L'AJUNTAMENT INFORMA

CONFERENCIA

«L'AGRICULTURA ECOLÒGICA: NORMES I LEGISLACIÓ», per Josep Maria Leiva

18 DE GENER, A LES 20,30 H.

SALÓ DE SESSIONS DE L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

CONCERT

A CÀRREC DEL «COR ES TALLER»

27 DE GENER. HORA I LLOC A CONCRETAR

CURS DE FOTOGRAFIA

INICI EL DIJOUS DIA 7 DE FEBRER A LES 21 H.

INFORMACIÓ A L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

AJUNTAMENT DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

ENTRE FOGONS

PUDING

Encara que la gran afició de na Francisca Sastre sigui la pintura, a la que hi dedica la major part del seu temps lliure, ha tengut una estona per donar-nos la recepta d'aquest «pu-ding», que en servirà per desembafar-nos de les festes.

INGREDIENTS:

- 5 coques o ensaïmades rostides
- 5 ous
- 1 litre de llet
- 200 grs. de sucre

- Un poquet de canyella pols
- 1 clovella de llimona rallada

PREPARACIÓ

Remanam els ous amb el sucre, la canyella i la llimona rallada. Una vegada mesclat hi afegim la llet i després les coques a troçets.

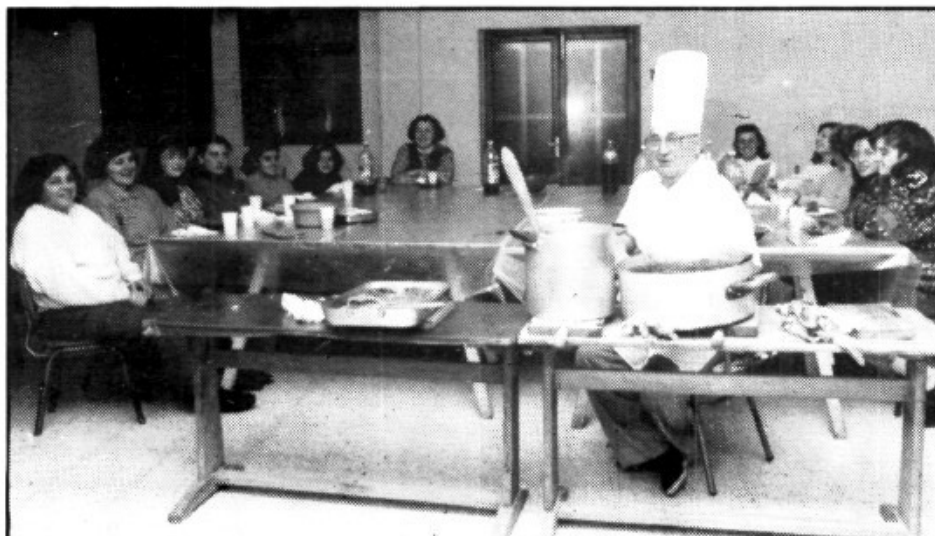
Apart preparam el motlo posant-hi sucre cremada. Tiram la preparació dins el motlo i l'enformam.

Per coure necessita d'una mitja hora a tres quarts.

SOPAR DE FINAL DE CURS

El curs de cuina que va organitzar l'Ajuntament i del qual va esser professor en Rafel Fiol va finalitzar el passat dia 22 de desembre. Com a fi de curs

es va fer un sopar amb els alumnes. El «menú» del sopar és el que a continuació explicam. Falta dir que la «salsa Rafel» és una creació del cuiner.

FILETS DE ROSADA EN SALSA RAFEL

Quantitat de peix per persona: 200 gr. de rosada, 2 llagostins, 2 musclos.

PREPARACIÓ:

Dins una rostidera, coloca els filets de rosada, amb una «juliana» de porro blanc i pastenaga, mantega i vi blanc. Enfornar durant vint minuts.

Flambetjam els llagostins i els musclos amb conyac i els colocam damunt el peix. Tapam amb la salsa Rafel.

SALSA RAFEL

Es una mescla de salsa oscura de gallina, vadella i ossos, amb brou de peix i salsa americana. Es lliga amb galleta maria picada i ametlla torrada.

De guarnició puré de patates.
De postre tarta gelada praliné.